

Рајко Даниубић

СВИ СУ НЕГДЕ

Онима на Студију Б сам пре годину дана дискретно јавила да сам заинтересована да узем кера из понуде керов луталица, једног који ми се на фотографији учинио најнежнијим. Нисам му променила име, они су га назвали Сима. Он ми сада прекраћује осаму, мада ме и даље притиска мој јалов однос према животу. За два-три дана идем поново код адвоката да све ставим у тестамент. Пре неки дан сам се трамвајем одвезла у Рузвелтову и спустила се код њега, у Цијићеву. Та адвокатска канцеларија није велика, али он има искуства са таквим стварима. Насупрот онима који о адвокатима мисле рђаво, овај је био уљудан. Исти посао је, у време Краљевине, радио и његов деда. Он ради двократно, па сам ја била тамо у пет поподне, кад Енглези пију чај, они који га пију. Затекла сам га с припремљеним питањима, на њих сам одговарала кратко. На крају ми је рекао да не би било згорег да уз тестамент оставим и једно писмо, где бих нешто казала о себи и својима.

Рођена сам као Танкосава 1927, а зову ме Беба, ређе Бела. Према мајчиној причи, могла сам да будем и Јована, али се ово име није допало њеној мајци, баби Никодији. Мој отац је био конструктор у фабрици трактора у Раковици и загрижени комуниста. Имам брата Ненада и сестру Раду. Обоје су млађи од мене. Тата је погинуо када му је његов Wartburg излетео пред трамвај на Царевој ћуприји, код хиподрома. Било је то у оно време када сам мислила да се удам за професора музике Марка, из Ковина, који је радио као наставник у школи „Дринка Павловић“, у Косовској

улицу у Београду. И ја сам завршила за професора клавира, тако сам и упознала Марка. То је моја неизбежна стварност из тог времена. Очево смрћу се све отело из руку. У новинама је писано да возач аутомобила није крив, да је прелаз био необележен, без рампе. Али какве је он од тога имао вајде?! Није ми познато како је мајка добила салонски стан у Косовској, на првом спрату, одмах иза зграде парламента, тада Југославије а сада Србије. Не могу да кажем да ми је детињство било идилично. Угазила сам у Хитлеров рат као у балегу. Те године провела сам код бабе Николије у Трстенику. Баба је радила у млекари, мање за динаре, више за млеко и сир, и од тога смо таљигали. Мајка је остала у Београду. Радила је на исписивању неких наредби и докумената које је власт лепила по Београду, и тада је, мислим, припадала протугвама налик онима из серије *Ойиисани*. Па је онда и она утекла у партизане. Веза јој је била Мира Митровић. Баба је говорила како се у Београд, из борбе, вратила у ливрејисаној униформи, па је добила посао у Команди града, где је издавала потврде за смештај ратне сирочади по домовима и породицама.

Отац и мајка су имали своје верзије приче о томе како су се срели и узели. Мајка је тврдила да је за њу то била маргинална веза, да ју је он заскочио, а он је говорио да није тражио глумицу, ни статистику из немог филма. Знао да су обоје волели фолклор и да су се први пут срели у културно-уметничком друштву које је неговало плес и окретне игре. Код нас је остала гомила плоча и два грамофона; мајка је до смрти, 1971, скупљала ово ђубре и није било озбиљнијег певача (знала је она и француски) од кога није имала винилку директно из Париза. Имала је рођака тамо, који је радио као портир у скупом хотелу. Тај рођак нам је после рата донео радио-апарат. То је био први радио у згради у Косовској. Наводно је он наступао и у циркусу као помоћник кротитеља лавова, и био је и макро под старе дане. С друге стране, ја сам се први пут опробала као самостални пијаниста у једном хотелу, у Београду, пошто сам прво постала љубавница директора тог хотела. Био је ожењен и згодан, негде из Црне Горе, мајор који се демобилисао. Његовог старијег брата Велимира одвели су на Голи оток и тамо је умро. Није могао никако да га прежали. Тај његов брат се пре рата с неким Вајфертовим рођаком спремао да направи малу пивару и ресторан, по узору на оне у Прагу, али их је рат зауставио. Вајфертов рођак је велике паре улагао на берзи и умео је да их прометне и заради, тако је говорио мој мајор. Говорио је да су му брата ухапсили зато што се насмејао у некој кафани када

су рекли да је Броз херој и легенда. Ја сам с њим била у љубавној вези готово годину дана, имао је мали стан у поткровљу у Јевремовој, који му је и остао од брата. Убедила сам га да наша веза нема будућност, а он ми је обезбедио посао у Првој гимназији, где сам остала као професор клавира и стара девојка до пензије.

Када се Југославија шездесетих као стара каца расушила и отворила и свет нагрнуо у Берлин и Париз по марке и франке, одједном су се и мој брат и сестра обрели међу онима који би кренули у бели свет. То је било 1969, одмах после оних великих студентских немира по Европи. Седам-осам година касније, мајку сам већ била сахранила, почела су шушкања с њихове стране да они имају станарско право на стан из кога су отишли, а који је на мене пренела мајка, а не ја. Тада државни станови још нису могли да се откупе. Тако су прво почели да стижу позиви да дођем код њих у госте и у провод, а онда, када то није помогло, благе претње адвокатима како морају да се преуреде папири. Прво је брат, отуда из Берлина, где се оженио неком Босанком, почео да шаље фотографије деце, па тако редом, и да се жали како му се не јављам, а онда је навалио да они, као и ја, имају право на тај стан. Ретко сам му писала, а и тада о свему само не о ономе што њега занима. Сестра је живела у Паризу, радила је у Диоровој фабрици. Касно се удала за неког старог педера који је на време умро и оставио јој стан у познатом арондисману, са свим стварима, од игле до локомотиве. Истина је да јој није било лако, али је бар стекла апартаман. И њој је зинуло дупе када је видела како брат наступа; гледала је да се и сама докопа дела колача.

Када сам деведесет и друге откупила стан, за две хиљаде марака, тек тада су полудели. У једном писму брат вели да ме не може сматрати сестром ако овако делим имовину родитеља. Па добро, нисам ни ја од њих тражила ништа док сам мајку водила по болницама, митила лекаре и куповала јој пелене и разне лекове. Брат је тек седам година после мајчине смрти стигао у Београд и театрално на њеном гробу изјавио: „Е, мајко, мајко, какве си нас родила.“ Долазио је укупно три пута откако се окомио да ми узме стан: први пут на оставинску расправу, а два пута је довезао неке половне ауто и договарао се са адвокатом како би могао ствар средити на суду. Има троје лепе деце, и мислила сам да једном од њих, које би се вратило, дам све. Али ме много повредио. Овако, тера ме да све оставим цркви. Сестра је друго, њени захтеви су више усмерени да помогне брату: они се обилазе у Берлин и Паризу. Брат преко осигурања D.A.S. из Немачке

гледа да ме добије на суду. За његовом тужбом за нову оставинску расправу стигла је и сестрина. Веле да мајка није била у стању да одлучи о имовини и да они ништа мени не отимају, само траже своје. Ова тужба је некако као кап која је прелила чашу.

Стан ми је сада готово празан: продајем ствари које ми не требају. Понекад ходам по замраченим собама. Те драперије, које сам навукла на прозоре када је мајка умрла, покупиле су светлост у стану. Заборавила сам која је боја и драперија и зидова. У креветима одавно нико не спава. Понекад мислим да ће их после моје смрти бацити или дати Циганима да их продају на бувљим пијацама. Толико имам јастука, јоргана, дека, а користим све по један комад. С времена на време заменим ствари, да се макар све подједнако хаба. Најтужнија сам када спавам у брачном кревету, а друга страна кревета остаје нетакнута. Јуче сам ушла у мамину собу да померим завесе и драперије, а онда одустала. Бојим се да би се, када бих отворила тај прозор, све у моме животу променило. Када сам била девојка седела сам уз тај отворени прозор и купила мирисе и звуке града и његових вртова. Тако сам сазнавала ко сам ја и какав је град у којем растем. Од тада се све променило. И ја сада не знам ко сам, заправо.

Када је долазио, брат би спавао у хотелу „Балкан“. Његова најмлађа ћерка долазила је код мене у стан, дете је лепо и паметно, али једва да зна српски. Питала сам је, има деветнаест година, би ли живела у Београду, а она каже: „Волела бих, али не бих могла да се навикнем.“ И није отуђена као брат, умиљата је и добра. Јавља ми се, крадом, да пита како сам. Не верујем да је брат наговара. Никада не знамо куда нас води судбина и који су то преломни тренуци. Ако поживим, ваљда и доживим нешто лепо, али брата сам у највећој мери отписала, па и сестру која ми повремено шаље некакве крпице које она не носи.

Моја снага полако копни и ја се спремам да окончам тестамент. Повремено ме хвата депресија. Има годину дана да се оженио братовљев најстарији син, неком Словакињом, звали су и мене на свадбу, али ја сам само послала телеграм да му честитам. Та Словакиња је вајар, а он је перформер. Питам се само од чега ће да живе.

Помало ми је све то одвратно, па и моје понашање. На крају ћу, ваљда, и да попустим. Понекад мислим, док пребирам по тим њиховим писмима, молбама, потврдама, како сам саму себе оковала и да су сви негде само сам ја нигде. Јутрос сам приметила да ми и кер Сима побољева. Морам с њим код ветеринара. Не радују ме нови трошкови и бриге.